

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 90

Číslo: 47

21. listopadu 2010

Cena: 7 Kč

DOPIS Z FRANCIE K OTEVŘENÍ HROBU ASTRONOMA TYCHA DE BRAHA

Milí čtenáři Českého zápasu, nedávno nám do redakce přišel dopis od profesora Andersena, který je profesorem univerzity ve Štrasburku. Jeho obsah je pozoruhodný, a tak si dovoluujeme se o něj s vámi podělit. Týká se smrti slavného dánského astronoma Tycha de Braha, jenž pobýval v roce 1601 v Praze a zde také zemřel – za poněkud nejasných okolností. Profesor Petr Andersen uvádí, že tyto okolnosti odhalil díky nálezům deníku Erica Braha, synovce slavného hvězdáře a učenice. Snaží se je předkládat veřejnosti a nyní mu jde zvláště o to, aby tyto informace byly správně chápány v kontextu významné události, ke které 15. listopadu došlo v Praze – otevření hrobu astronoma v Týnském chrámu a exhumaci jeho těla.

Je cosi shnilého v království dánském, prohlásil Hamlet v Shakespearově díle a pokud se potvrdí podezření Petera Andersena, skutečně tomu tak bylo.

Tycho de Brahe se narodil v dánské šlechtické rodině roku 1546 v oblasti Scania, která dnes náleží ke Švédsku. Získal si mezinárodní věhlas díky objevu supernovy, ale dánský král si jej chtěl ponechat v zemi a daroval mu proto ostrov Hven nedaleko Kopenhague. Astronom na tomto izolovaném místě dal vybudovat magický zámek, který pojmenoval Uranienborg podle Uranie, múzy astronomů. Po následující dvě dekády přitahovala tato oáza intelektuální a snad i sexuální svobody pozornost okolního světa. Zlé jazyky tvrdily, že Tycho zde prožil románky s královnou Sofií. Víme jistě, že královna jej na Hvenu skutečně nejméně jednou navštívila – a to bez svého chotě. Král po této návštěvě onemocněl a zemřel, zůstal po něm jedenáctiletý právoplatný dědic.

Během osmi let regentství (1588-1596) byl astronom vládcem království. Cizinci v něm viděli skutečného krále té doby, mladý princ Kristián a mnoho závistivých Dánů však spíše uzurpátora. Jakmile byl princ korunován a stal se králem Kristiánem IV., začal svého nelegitimního rivala pro-

následovat. Astronom se odebral do exilu svatě říše Římské a hlasitě dával najevo svou radost ze získané svobody na německé půdě. V básni, kterou poslal králi, se oficiálně loučí se zemí svých předků. V jiné děkuje císaři za to, že mu dává nový domov. Po příjezdu do hlavního města císařství, Prahy, astronom onemocněl poté, co se zúčastnil slavnostního oběda. Zemřel o jedenáct dní později ve své rezidenci 24. října 1601. Jako blesk se rozšířila zemi zpráva o jeho údajném otrávení, avšak císařský lékař nemoc připsal infekci močového ústrojí. To mělo za následek vytvoření známé legendy o prasknutí močového měchýře.

V devadesátých letech minulého století byla provedena vědecká analýza hrobu Tycha de Braha a ta odhalila vysokou koncentraci rtuti ve vlasech a vousech. Tento nález znovu oživil příběh o vraždě, ale Dánové se téměř jednohlasně shodli, že přítomnost jedu může být vysvětlena nehodou, kterou si astronom sám způsobil. Jedním z důvodů budoucí exhumace je učinit přítrž pomluvám jednou provždy.

Narodil jsem se v Dánsku a po mnoho let jsem se zabýval studiem renesanční literatury své domoviny. Snad nikdo nenapsal více pojednání o tomto období dánských dějin než já. V nedávno vydané knize, která obsahovala velké množství dosud nepublikovaného materiálu, jsem popsal veškeré detaily oně vraždy. Nicméně z důvodů politických se nejmenší skandinávská monarchie stále zdráhá státout tváří v tvář pravdě a předstírá, že nevidí nevyvratitelné důkazy o králově osobní zodpovědnosti za astronomovu náhlou smrt. Kristián IV. panoval nad říší jedenáctkrát větší, než je současné království, a jeho norských, německých, švédských, islandských a

estonských poddaných bylo více než Dánů. Po jeho smrti se říše rozdělila. Byl posledním velkým králem Dánů, hrdina státní hymny a neomylná národní ikona.

Pravdou, kterou royalisté odmítají akceptovat, je, že Tycho byl otráven vrahem najatým dánskou korunou. Vrahem byl jeho švédský příbuzný, účetní Erik Brahe. Tohoto vysokého aristokrata ve Švédsku kontaktoval vévoda z Holsteinu, strýc Kristiána IV., a strávil s účetním osm měsíců, během nichž útok na exulanta pečlivě připravili. Několik týdnů před rozhodnou událostí se tajně sešli s císařem na Pražském hradě, poté opustil vévoda Čechy, aby odvrátil podezření z dánského podílu na chystaném útoku. Erik Brahe zůstal, chytře se vetřel do přízně svého strýce a absolvoval s ním několik hodin. Ve svém kódovaném deníku popsal den po dni všechny společné schůzky. Tento dokument vypovídá o jeho zákeřných úmyslech, ale je jen nepatrnou částí žaloby. Zásadní zdroj důkazů pochází z Kopenhague.

Zločin byl v zákulisí promyšlen a zrealizován královým poradcem Johnem Jacobsenem. V té době byl jediným Skandinávцем, který podporoval Koperníka. Po několika letech v sobě dusil svou nenávisť vůči Tychu de Brahovi a po kruté popravě Giordana Bruna v Římě 17. února 1600 učinil rozhodnutí zabít svého nepřítele. Velký italský humanista byl symbolickou vůdčí postavou moderní vědy. Po celý život stál proti dogmatickému táboru, jenž se držel tvrzení o nehybné zemi, která je středem vesmíru. Jako oponent nové heliocentrické filosofie ležel Tycho v žaludku všem evropským kopernikánům.

Několik měsíců před fatální hostinou poslal astronom z Čech do Dánska

dva dopisy, v nichž obvinil jistého Mercuria z nactiutrhání. Tímto nepřítelem byl ve skutečnosti Jacobsen, v té době stále působící jako kněz v Kopenhague. Ten v jedné zmínce o Venusii, svém a též Horácově rodišti, uvedl, že se narodil na Hvenu a sám sebe nazýval Venusinem. Astronom před svým odchodem do exilu svůj ostrov takto pojmenoval v latině. Jacobsenovy dvě přezdívky, Venusinus a Mercurius odkazují nejen do říše planet a astronomie, ale druhá z nich i k nebezpečnému jedu.

Jako reakci na astronomova obvinění poslal Jacobsen do Prahy 600 latinských veršů. Připomněl v básni Tychovi drogistu, kterého oba znali a který nedávno zemřel po laboratorních pokusech. Astronom by měl nehodu považovat za varování před „nebezpečnou rtutí“, jinými slovy před možným útokem a před ním samotným. Adresát nerozuměl zvláštnímu varování, nicméně zveršovaný dopis si ponechal. Možná, že Jacobsenova upřímnost vás vyvádí z míry, ale muž byl skutečným „predátorem“ a užíval si trápení své oběti. Jeho báseň se našla po pohřbu mezi osobními spisy astronoma a oněch 600 veršů bylo v poslední době rozluštno a jejich poselství pochopeno v souvislostech té doby.

Během příprav na útok vzdal Jacobsen svou kariéru v církvi ve prospěch místa na kopenhagenské univerzitě. Po smrti jednoho přírodovědce, jenž se stal obětí chemických experimentů, zůstalo místo neobsazeno. Jacobsen získal místo profesora přírodních věd na základě zvláštního králova doporučení. Jeho kolegové mu dali další přezdívku, Faust. Jeho výjimečně náhlý postup připisovali magickému prstenu a smlouvě s ďáblem. Ja-

Dokončení na str. 3

ZE 114. ZASEDÁNÍ ÚSTŘEDNÍ RADY

114. zasedání ústřední rady, které se konalo v sobotu 13. listopadu, zahájila pobožností na text L 9,59-62 sestra biskupka Mgr. Jana Šilerová. Zpívána byla píseň č. 84.

Poté složil slib nový člen ústřední rady za diecézi Hradec Králové, bratr ing. Ladislav Vaněk, zvolený diecézním shromážděním 9. října v Pardubicích.

V ideovém referátu, který vedl bratr patriarcha ThDr. Tomáš Butta, schválila ústřední rada předložený návrh Listu ke svěcení kněžstva a Listu k jáhenskému svěcení a pověřila konečným dopracováním přednostu naukového odboru úřadu ÚR br. prof. Kučeru a ing. Pavla Pánka ve spolupráci s kulturní radou tak, aby listy byly vyhotoveny do konce letošního roku.

Kazatelský cyklus CČSH pro rok 2010/2011 - Ekumenický lekcionář řada A byl schválen jako povinný tisk, který bude za cenu 100 Kč v nejbližších dnech rozeslán do všech nábo-

ženských obcí. Současně ústřední rada pověřila autora kazatelského cyklu, Mgr. Lukáše Bujnu, aby ve spolupráci s br. biskupem Michaellem Mocem připravil kazatelský cyklus pro rok 2011/2012.

Ústřední rada poděkovala HTF UK za poskytnutí publikace dr. Jaroslava Hrdličky o patriarchovi dr. Miroslavu Novákovi. Tato publikace bude distribuována do náboženských obcí jako dále neprodejný dar.

Ústřední rada dále potvrdila sestru PhDr. Janu Kobloučovou jako kontaktní osobu pro Ekumenickou radu církví pro přípravu jubilejního roku Mistra Jana Husa 2015.

ÚR schválila návrh celocírkevních akcí 2011 pro církevní zastupitelstvo. V organizačně-právním referátu, vedeném místopředsedkyní ÚR, ses. RNDr. Ivanou Macháčkovou, ústřední rada schválila převod e-mailových schránek na doménu cesh.cz pod správu webové aplikace GoogleApps.

Změna byla provedena dnem 13. listopadu s tím, že všichni uživatelé schránek @ccsh.cz budou o změně informováni.

Ústřední rada odsouhlasila dodatek stanov střediska Diakonie a misie CČSH Domeček v Trhových Svinech za účelem rozšíření činnosti střediska o aktivity spojené s vybudováním sociálního podniku a doporučila církevnímu zastupitelstvu tento dodatek ke schválení.

Ve finančním referátu, který vedla sestra finanční zpravodajka ÚR, ing. Miroslava Studenová, se ústřední rada zabývala především návrhem rozpočtu na příští rok, který předkládá církevnímu zastupitelstvu.

Ústřední rada vyhláší vyhledávací řízení na místo ekonoma ÚR.

V referátu tiskovém a kulturním, vedeném sestrou biskupkou Mgr. Janou Šilerovou, se ústřední rada mimo jiné zabývala článkem "Křest -

Dokončení na str. 3

Pomníčky

Je zvláštní ta doba dušičková. I příroda i počasí napomáhají našemu usebrání a zpokornění, když směřujeme na hřbitovy a hřbitůvky našich měst a vesnic. Moudře to naši předkové ustanovili. Já až nyní ve věku, který se dá nazvat prokročilým, si uvědomuji a vlastně i vychutnávám atmosféru podvečerní návštěvy hřbitova. Nic smutného není na tom, když lidé směřují ke hrobům svých zesnulých bližních. Když pak celý hřbitov je prozářen světlem zapálených svící, je dojemné to pozorovat. Dojemné a zároveň potěšující – přeci jen žijeme v místech, kde lidé nezapomínají. A je tu i ta naděje, že při takové "dušičkové" návštěvě hřbitova si uvědomí konečnost vlastního bytí a přemýšlejí o posledních věcech člověka.

Smutné se mi zdají pomníčky okolo silnic. Jakoby duplicitní hrobečky lidí (často mladých) na místech jejich skonu či smrtelného zranění. Jsou smutné tím, jak jsou osamělé (i když vzdálenosti mezi nimi se stále zkracují). Jsou smutné tím, že jsou jakoby navíc. Mají určitě pro pozůstalé svůj význam a jsou výrazem úcty a lásky. Ale také výrazem smutku, který ještě nepřibolel.

V naší vesničce jsou Boží muka. Křížek s nápisem Pochválen buď Pán Ježíš Kristus. Jsou blízko rybníka, ve kterém se kdysi velmi dávno utopil malý chlapec. Není tam jeho fotka, není tam jeho jméno. A přece je to místo udržováno i po sto letech. Takový křížek obklopený šeiřkovým keřem je v jihočeské krajině místem zklidnění a zvláštní krásy. Jezdím téměř každý den okolo místa, kde v zatáčce jsou blízko sebe tři dřevěné křížky. Tři autonehody, při kterých umírali mladí lidé. Smutné i varující místo... Až nyní po několika letech se stala zvláštní věc. Mezi těmi malými křížky (většinou na stromech) se objevila klasická Boží muka. Z místa velkého smutku se stalo i místo modlitby a smíření. Včera mi to nedalo a na chvíli jsem zastavil. Je tam nápis: "Pochválen buď Pán Ježíš Kristus."

(fil)

Z kazatelského plánu

26. NEDĚLE PO HODU BOŽÍM SVATODUŠNÍM

Je sice menší než všacka semena, ale když vyrostе, je větší než ostatní byliny.

Mt 13,32a

První čtení Písma: Gn 1,27–28

Tužby:

2. Aby církev československou husitskou učinil významnou poselstvím horlivé víry, nehynoucí naděje a horoucí lásky, kterou do celé společnosti bude přinášet, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom všichni byli požehnáním pro svět a naše zvěst o Kristu Králi všechny kolem nás přetvářela v Boží lid, modleme se k Hospodinu.

Modlitba:

Pane, naše spáso! Hospodine! Tvá slova jsou slova věčného života. Ke komu jinému bychom šli? (Srv. J 6,68) Koho jiného bychom měli poslouchat?

Promluv k nám svým mocným a přetvářejícím slovem v Pánu Ježíši Kristu, který na věky žije a kraluje s tebou, našim nebeským Otcem, v moci Ducha svatého. Amen.

Druhé čtení Písma: 1 Te 1,1b–10

Evangelium: Mt 13,31–35

Čtení Písma k obětování: Ž 9,10–11.20a

K požehnání:

Dříve jsme ani lid nebyli, nyní však jsme lid Boží; nebylo pro nás slitování, ale nyní jsme došli slitování. V tomto světě jsme cizinci bez domovského práva. Zdržujme se proto sobeckých vášní, které vedou boj proti duši, a žijme vzorně mezi pohany; tak aby ti, kdo nás osočují jako zločince, prohlédli a za naše dobré činy vzdali chválu Bohu, v den navštívení. (Srv. 1 P 2,9–12)

Pane, naše spáso! Hospodine, vyvolil sis nás za svůj lid, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející tobě, abychom hlásali tvé mocné skutky, neboť jsi nás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla. Na věky buď za to vyvýšeno tvé jméno, svatý Bože, v Ježíši Kristu tvém nejmilejším Synu, který k nám přišel v Duchu svatém, aby nás i svět spasil. Amen. Aleluja!

Vhodné písně: 300, 49 nebo 182, 269 nebo 310

HUSITSTVÍ V BOHOSLUŽBĚ, UČENÍ A ŽIVOTĚ CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ

Pokračování z minulého čísla
Úkony, které konají, sice platí, ale Bůh takových služeb a takového vladářství neschvaluje. Je to všechno nehodné (indignitas proti katolickému irregularitas) a proti vůli Boží, protože Bůh žádá a poroučí, aby kněz kázal a svátostmi posluhoval ve stavu milosti (juste et gratuite) a ne ve stavu smrtelného hříchu. Kněze dělá knězem vnitřní posvěcení a ne jeho úřad nebo vnější označení (štola nebo kolárek). Tak to říkali husité a tak to říkají i Základy víry ČČSH: „Podmínkou vnitřního povolání a posvěcení kněze je jeho osobní modlitební a myšlenkový zápas o ně nad Písmem svatým i neustálé vnitřní rozněcování milosti, která mu byla dána vzkládáním rukou. Svěcení kněžstva je svátost, v níž Boží církev na modlitbách přenáší služby svého kněžství na osoby způsobilé a osvědčené, a v níž Duch svatý přistupuje ke svěcenci, aby dokonil jeho vnitřní povolání ke kněžskému poslání“ (teze 347,342). Podle názoru středověkých bohoslovců předním projevem kněžské moci je moc svá-

tostná, a to zejména při večeři Páně a tzv. „moc klíčů“ při svátosti pokání. Husitství svým reformačním úsilím tento názor značně zproblematicovalo. Hus v učení o večeři Páně zůstal při stanovisku katolickém, ale husité šli dále. Porozumět bohosloveckým výkladům o večeři Páně nebývá snadné. A zejména to platí o výkladech středověké teologie, k níž patří i teologie husitská. Odstíny v těchto výkladech bývají velmi jemné, snadno se přehlédnou a přece bývají někdy rázu podstatného. Husitství v názoru na večeři Páně nebylo jednotné. V ČČSH se svého času pokusil ThDr. Václav Kadeřávek prokázat, že z husitských výkladů večeře Páně naše učení má nejbližší k učení tábořskému. Je třeba si však říci, že i v učení o večeři Páně jsme dál než Táboři. Všem středověkým pojetím večeře Páně, přes jejich rozdíly, pokud nepovažují večeři Páně za pouhý symbol a vzpomínku, je společný názor, že při večeři Páně je Pán Ježíš Kristus přítomen ve svátostných živlech, tj. ve chlebu (v hostii) a víně. Je tam přítomen, v tom se stře-

dověci i husitští bohoslovci navzájem liší, ale v tom jsou zajedno, že Kristus je přítomen ve svátostném pokrmu. S tímto pojetím dnes už nesouhlasíme. Přijímáme od Tábořů názor, že při večeři Páně se podstata chleba a vína nemění, že večeře Páně je jídlem neobyčejným, ale svátostným, že Pán Ježíš je přítomen duchovně a mocně, ale duchovní přítomnost Kristovu chápeme jinak: Pán Ježíš není přítomen při večeři Páně ve chlebu a víně, ale je přítomen večeři Páně (tomu úkonu a tomu shromáždění) jako Duch svatý, jako ten, který historickou večeři Páně zpřítomňuje a který skrze svátostnou zvěst, již chléb a víno slouží, vstupuje do našich srdcí, aby si nás posvětil a sjednotil ve své bratrstvo. „Večeře Páně je svátostný hod lásky, v němž je se svou obcí neviditelně přítomen její ukřižovaný, vzkříšený a oslavený Pán, aby ji slovem Písma svatého spravoval, Duchem svým posvěcoval a láskou sjednocoval a tak k sobě připoutával k věčnému obocenství v království Božím.

Pokračování příště

Člověk, to zní hrdě!, nevěříte? Ostýcháte se k tomuto výroku přihlásit? Připomíná-li vám snad verš z nedávné éry budovatelského vzletu (či spíše úletu) člověka, Maxim Gorkij za to nemůže. A co takhle Ecce homo! – Ne bůh, ale člověk - ejhle, pouze člověk! „Kde jen jsme to slyšeli, že by taky ta recitátorka Švorcová...?“ A do třetice, „...Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem...“ „O kom je tu řeč? O jakém člověku? Nemluví se tu snad i o mně? Ne, jistě ne, určitě jde jenom o jakousi nadsázku, mytologický jazyk, o člověka jako výjev, jako činitele komplikované spleti historického, společenského, kulturního a jiného pozemského dění.“ Z nejrůznějších důvodů máme tendenci alespoň nako-

se distancovat od adresy, do které se má psát, a psát do adresy, do které se má psát.

